

เทศน์เช้า วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ความรู้สึก ถ้ามันซึ่งใจมันจะออกไปรุนแรง ออกรุนแรงเห็นไหม ความรุนแรงออกไปนี้ มันออกมาจากหัวใจ ธรรมมันเป็นอย่างนั้น ธรรมมันเป็นความจริง ธรรมนะ สังฆธรรม อริยสัจ มันอยู่ในหัวใจของสัตว์โลก ถ้ามันเข้าถึงใจของสัตว์โลกได้ ถ้ามันไม่เข้าถึงใจของสัตว์โลกได้ มันเป็นความจำเริญไหม สัญญาความจำเริญมันเป็นที่ขันธ์ มันเป็นสัญญา เป็นสังขาร ขันธ์นี้มันไม่เข้าถึงหัวใจ มันออกมาอย่างนั้น มันก็จะออกด้วยรูปแบบ รูปแบบให้มันสวยงาม รูปแบบให้มันเป็นไป

แต่ถ้ามันออกจากหัวใจนี้มันออกมาโดยธรรมชาติของมัน มันจะพุ่งออกไป อันนั้นคือ ธรรมในหัวใจ ธรรมในหัวใจอย่างหนึ่ง ธรรมการจำมาอย่างหนึ่ง แต่การฟังแล้วมันก็ซึ่งใจเห็นไหม ซึ่งใจไม่ซึ่งใจมันอยู่ที่ความรู้ ถ้ามันออกมาจากหัวใจมันฟังแล้วมันจะดูดีไหม แล้วมันจะซึ่งหัวใจมาก เพราะมันจากใจสู่ใจ แต่ถ้ามันออกมาจากสัญญา ออกมาจากสังขาร นี่มันเป็น ความคิดความปรุงไป

ประเพณีนิยมก็เป็นอย่างนั้น ประเพณีเห็นไหม ตอนนี้ประเพณี ปีหนึ่งมีหนหนึ่งต้องทำร่วมกัน ทำประเพณีไปแล้วแต่คนฉลาดและคนโง่ ถ้าคนฉลาดหยิบจับดักดวงเอาแต่ผลประโยชน์จากประเพณีนั้น ในประเพณีนั้นมีสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ก็มี และมีสิ่งที่ว่าถ้าเรารู้ไป เราทำไป เพราะใจเรามันเข้าไม่ถึงธรรม ใจเราคิดของเราเองว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์กับเรา ฟังสิ คำว่าประโยชน์เห็นไหม ประโยชน์ในโลกนี้ประโยชน์ในความเห็นของใจ มันจะทำความเห็นของมัน และมันจะทำประโยชน์ของมันไป ประโยชน์คือสิ่งที่มันได้ผลประโยชน์มา แต่ไม่คิดว่าผลประโยชน์นั้น สิ่งที่เป็นประโยชน์มันมานี้มันมาเบียดเบียนใครหรือเปล่า

ถ้ามันเบียดเบียนกันอันนั้นมันจะเป็นโทษเห็นไหม สิ่งที่เป็นโทษมันเป็นบาปอกุศล เราคิดว่าเราเป็นประโยชน์ นี่เอาประโยชน์จากประเพณี คนที่เอาประโยชน์จากประเพณีนะหาบเอาแต่บาปเอาแต่กรรมไป คนที่เอาประโยชน์กับมันเห็นไหม เราทำประเพณีของเรานี้เป็นประเพณีนิยม เพราะประเพณีนี้มันยิ่งกว่ากฎหมายอีก ถ้าไม่ทำนี่คนเขาจะมองว่าเรานี้ผิดโลก เราไม่ไปตามโลก

แต่เราทำประเพณีก็แล้วแต่เราเอาประโยชน์จากมัน เพราะเรามีธรรมในหัวใจ ธรรมในหัวใจนะ ความกตัญญูเห็นไหม ความรู้คุณคน อันนั้นมันก็เป็นธรรม ธรรมคือเป็นประโยชน์กับโลกเขา ความกตัญญู ความกตเวที เราระลึกถึงพ่อแม่ของเรา เราระลึกถึงอะไรนี้ มันเป็นประโยชน์ทั้งหมด แต่ให้มันเป็นประโยชน์กับเราเห็นไหม ปีหนึ่งประเพณีหนหนึ่ง เราจะให้พ่อแม่ของเราได้กินหนหนึ่งหรือ แต่การทำบุญกุศลเห็นไหม เราตักบาตร เราทำบุญกุศล เราทำได้ทุกวัน แล้วสิ่งนี้มันเป็นเห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาไปงานศพ เห็นไหม ที่เวลาเทศน์ในงานศพ อะทาสีเม อะกาสิเม เธออย่าเสียใจ อย่าร้องไห้ อย่าพัวพันถึงกัน ความร้องไห้ ความพัวพันถึงกันนะมันเป็นความโศกเศร้า ถ้าเป็นญาติของเรา เป็นพี่น้องของเรา มีความโศกเศร้าครวญไป เราจะไม่มีความสุขหรอก ถ้าคนรอบข้างเรามีความสุขเราถึงจะมีความสุขด้วย ถ้าเขามีความเสียใจเป็นความทุกข์นี้เราจะมีความสุขได้อย่างไร ความโศกเศร้าคิดถึงกันสิ่งนั้นไม่ควรทำเลย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก ให้ทำคุณงามความดีแล้วส่งคุณงามความดีนั้นถึงกัน การส่งคุณงามความดีนั้นถึงกัน อันนั้นละเป็นคุณประโยชน์เห็นไหม ส่งคุณงามความดีถึงกัน แล้วเราเสียสละ เราทำทาน เราตักบาตร นี่มันเป็นคุณงามความดีใหม่ คุณงามความดีมหาศาลเลย เพราะสมณะผู้ที่ไม่มีอาชีพ สมณะนี้ประกอบอาชีพด้วยปณิธิแข็ง เลี้ยงชีพด้วยปณิธิแข็งเห็นไหม แล้วไม่มีอาชีพ ไม่มีการแข่งขัน เรานี้จะให้คนอื่นเราให้ไม่ได้เพราะว่ามีความเสมอกัน แต่สมณะผู้ที่ไม่มีอาชีพ ไม่มีการต่อสู้กับเรานี้ เป็นผู้ที่อดพิษออกจากหัวใจ แล้วเราสละให้อย่างนั้นมันเป็นบุญกุศลใหม่ มัน是你คุณงามความดีใหม่ ถ้ามันเป็นคุณงามความดีของเรานี้ ทำคุณงามความ

ดีแล้วอุทิศคุณงามความดีนั้นถึงกัน ถ้าเราอุทิศความดี นื่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้
อย่างนั้น สอนให้เราทำคุณงามความดีแล้วอุทิศคุณงามความดีถึงกัน

ความดีของเราเนี่ย เห็นไหม ถ้าเรามีธรรมในหัวใจ เราจะทำคุณงามความดีของเราได้
ถูกต้องตามธรรม ตามความเป็นจริงแล้วเราทำคุณงามความดี ดีโดยบริสุทธิ์ที่สุดส่วนใด แต่ถ้ามัน
เป็นผลประโยชน์ในประเพณีนี้เขาว่าเป็นความดีของเขา เป็นความดีของกิเลส เห็นไหม เขามี
กิเลส เขามีความเห็นของเขา เขามีความอยากได้ของเขา ความค้นหาทะยานอยากคือว่า
ผลประโยชน์ขนาดไหนมันเป็นผลประโยชน์ของเขา นั่นนะมันเป็นผลประโยชน์แต่เอาบาปเอา
อกุศลไป เราเอาคุณงามความดีนั้นะมันเป็นบุญกุศลด้วย แล้วมันเป็นคุณงามความดีของเราด้วย
เป็นสิ่งที่ถูกต้องด้วย เป็นบุญกุศลเข้าถึงใจของเรา พอเข้าถึงใจของเรา เห็นไหม สิ่งนั้นเอาบุญ
กุศลจากภายนอก เอาบุญกุศลจากประเพณีวัฒนธรรม

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลยว่า ทำคุณงามความดี เห็นไหม ให้ทานร้อย
หนพันหนไม่เท่ากับรักษาศีลบริสุทธิ์หนึ่ง ให้ทานร้อยหนพันหนนี้ เราให้ทานเพื่อสละทาน
สละความยึดมั่นถือมั่นของใจ ความเห็นใจ ความผูกมัดของใจนี้มันอยู่กับหัวใจ แล้วเวลาเราคิด
ขึ้นมาเนี่ยเราสละไม่ได้ ถ้าเราให้ทานนี้เราหัดสละจากข้างนอกไป มันถึงสละความตระหนี่ถี่
เหนียวได้ สละถึงความคิดของเราได้เห็นไหม

นี่บุญกุศลจากข้างนอก ความดีจากข้างนอก ความดีจากภายในมีทาน ให้ทานร้อยหนพัน
หนไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนึ่ง มีศีลบริสุทธิ์ร้อยหนพันหนไม่เท่ากับทำความสงบของใจเข้า
มาหนหนึ่ง เห็นไหม นั่นนะหาคุณงามความดีจากภายใน ถ้าหาคุณงามความดีจากภายใน ภายใน
หัวใจของเราเห็นไหม หัวใจของเราทุกข์ยาก เราทำคุณงามความดีทั้งหมดก็เพื่อบุญกุศล เพื่อให้
เราไปเกิดดีใจ ให้ใจดวงนี้ไปเกิดดี ถ้ามันยังไม่ถึงที่สุด ใจดวงนี้หมุนเวียนตายไปเกิดในวัฏฏะ
มันต้องหมุนเวียนไป มันจะไปดีของมันถ้ามันขึ้นสูงไป ความสูงของใจ เห็นไหม ความขึ้นสูง
อันนั้นเวลาหมุนเวียนไป

แต่เวลาเราหาคุณงามความดีจากหัวใจ มันจะเกิดความสงบของใจขึ้นมา ความสงบของใจ ใจมันสงบขึ้นมา ใจมีฐานขึ้นมา เห็นไหม นั่นนะเราเห็นคุณงามความดีมันเป็นปัจจัยตั้ง มันรู้จำเพาะในหัวใจ รู้จำเพาะในหัวใจนี้เป็นพยานเห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมต่างๆ นี้ มีมากมายมหาศาลที่ว่าในโลกนี้ ไม่มีในป่าเห็นไหม ใบไม้ในป่ากับใบไม้ในกำมือ พระไตรปิฎกเป็นใบไม้ในกำมือส่วนหนึ่ง ในส่วนหนึ่งที่กล่าวสอนมา เพราะว่ามันสามารถสื่อให้คนตาบอด สื่อให้พวกเราที่ใจไม่มีความรู้ถึงนี้เข้าถึงได้ สิ่งที่เราเข้าถึงได้ เราก็เข้าถึงสิ่งนั้น แต่สิ่งที่เข้าถึงไม่ได้ยังมีอีกมหาศาล เห็นไหม สิ่งที่มีมหาศาลนี้จะเอารอบแค่นี้มาเทียบไม่ได้ คือว่าจะเอารอบใบไม้ในกำมือมาเทียบส่วนนี้ไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ท่านรู้ท่านเห็นมากมายไม่พูดออกมา อยู่ในหัวใจของท่าน แล้วที่รับรู้ไป โลกภายนอก โลกภายใน แต่พอพระโมคคัลลานะมาเป็นพยานหลักฐานนี้ คือว่าเป็นพยานหลักฐานต่อกันเห็นไหม เป็นพยานหลักฐานต่อกันก็ยืนยันกันว่าสิ่งนั้นมีจริง พระโมคคัลลานะพูด พระพุทธเจ้าพยากรณ์ว่า ไซ้ เราก็เคยเห็น แต่เราไม่พูด เราไม่พูด เห็นไหม เราไม่พูดไป เพราะว่าส่วนนั้นมันพูดออกไปแล้วคนจะไม่รู้ตาม แล้วเราทำความสงบของใจเราเข้ามาหาคุณงามความดีจากภายใน ถ้าใจเรามีความสงบเข้ามาเห็นไหม นั่นนะสิ่งต่างๆ ที่เราสร้างสมขึ้นมา ก็เพื่อหัวใจดวงนี้ เพื่อหัวใจดวงนี้ให้ขึ้นขึ้นมาได้ แล้วเราหาคุณงามความดีจากใจของเรา ใจมันขึ้นขึ้นมาได้โดยธรรมชาติของมัน นี่เป็นปัจจัยตั้ง รู้คุณค่าของตัวเองว่าสิ่งต่างๆ ที่อยู่อาศัยนะ

คนเราถ้ามั่นหยาบมันก็หาที่พึ่งจากภายนอก ถ้าคนมันละเอียดขึ้นมามันจะหาที่พึ่งจากภายใน สิ่งข้างนอกนี้เป็นปัจจัยเครื่องอยู่อาศัย แต่ถ้าเราไม่มี เราเป็นคนหยาบนี้ เราคิดว่าเครื่องอยู่อาศัยนี้เป็นสิ่งที่เราต้องยึด เพราะไม่มีสิ่งนี้เราจะลำบากลำบาก เครื่องอยู่อาศัยเห็นไหม พระอยู่ในป่า เห็นไหม หลวงปู่มั่นเกิดในป่า ตรัสรู้ในป่านะ แล้วก็ตายอยู่ในป่า ทำไมท่านมีความสุขของท่านล่ะ มีความสุขของท่านเพราะว่าใจของท่านหาคุณงามความดีจากภายใน หาคุณงามความดี หาความสุขจากภายในเห็นไหม ไม่ได้หาความสุขจากภายนอก คนหยาบหาความสุขจากภายนอกแล้วหวังพึ่งภายนอก แล้วอยู่ภายนอกแล้วมันจะไม่ได้พึ่งอะไรเลย เพราะอะไร เพราะสมบัตินี้เป็นสมบัติโลก ใจดวงนี้ต้องหมุนเวียนไป

แต่ถ้าหาสมบัติภายในขึ้นมาได้ ใจดวงนี้มันมีสมบัติที่พึงของมัน มันจับต้องสิ่งของมันได้ มันถึงว่าสิ่งข้างนอกนี่เป็นที่พึ่งพาอาศัย มันเป็นที่พึ่งพาอาศัยชั่วคราวเท่านั้น แล้วมันต้องหมุนเวียนไป ใจหมุนเวียนไปนี่ใจบริสุทธิ์ผุดผ่อง ใจอันนี้มันมีความสงบเข้ามาเห็นใหม่ ถ้าทำ ความสงบเข้ามา ทำจิตของเราสงบเข้ามา มันจะมีความรู้สมบัติของเรา อันนี้จะทำได้ ถ้าเราไม่สามารถทำสมบัติให้มันมากไปกว่านั้น เห็นใหม่ เวลาเราจะจนตรอกเข้ามานี้มันจะคิดถึงคุณงาม ความดี คิดถึงสมบัติของตัวเอง

ถ้าคิดถึงตรงนั้นเวลามันจะตายขึ้นมา มันจะเข้าถึงความสงบอันนี้ เห็นใหม่ มันเกิดเป็น พรหมแน่นอน พรหมนี้เป็นขั้นหนึ่ง ใจที่เป็นสัมมาสมาธิมันก็เป็นปัจจุตัง เป็นเอโก ชัมโม เป็นหนึ่งเหมือนกัน สิ่งที่เป็นหนึ่งนี้มันเข้ากันได้ มันจะไปเกิดตรงนั้น ขั้นของมันมีอยู่ แต่ขั้นมัน สงบตัวลงเข้าถึงตัวของจิต นั่นละเป็นพยานกับศาสนาด้วยว่าสิ่งนั้นมีจริง แล้วถ้ายกขึ้นวิปัสสนา นี่มันจะไป พอยกขึ้นวิปัสสนาขึ้นไปนี่มันจะเป็นอริยบุคคล สิ่งที่เป็นอริยทรัพย์อยู่ภายใน มันจะ ผ่องไปในหัวใจ มันจะเกิดตายอีกกี่ชาติ หรือจะไม่เกิดตายอีกมันก็เป็นไปได้ เห็นใหม่ นั่นละเป็น ปัจจุตัง หาสมบัติจากภายใน

เราเกิดมาแล้วนี้ ถ้าเราเปิดตาเราหลายๆ ข้าง ประเพณีนิยมเราก็ทำของเราไปเพื่อโลกเขา แล้วประเพณีมีธรรมในหัวใจด้วย ทำตามประเพณีที่ว่าไม่เอาบาปอกุศลมาเจือปนด้วย เอาแต่บุญ กุศลเห็นใหม่ เอาความกตัญญูกตเวที ความคิดถึง ความระลึกถึงนี่มันเป็นคุณประโยชน์ทั้งหมด แต่มันเป็นสิ่งที่หายาก ในศาสนา ในศาสนา มันละเอียดอ่อนจนเราเข้าถึงไม่ได้

การทำความสงบของใจ เพื่อหาที่พึ่งจากภายในนี้มันจนทำไม่ได้ ทำจนเป็นความลำบาก ขึ้นมา นั่นละมันทำไม่ได้เพราะเราหายากเอง ถ้าละเอียดขึ้นไปนี่สมบัติต่างๆ มันจะเป็นไป มันจะเป็นไปต่างๆ มันจะส่งต่อกันขึ้นไป นั่นละประเพณีเป็นประเพณี ประเพณีเราก็อาศัยมันไป เราไม่ถึงกับขวางโลกใจ ธรรมนี้ไม่ขวางโลกนะ สิ่งนั้นมันเป็นเรื่องที่ว่าโลกเขาใช้กันอยู่เราก็ใช้ตาม เขาไป แต่ถ้าเราอยู่ตรงนั้นเห็นใหม่ มรรคหายากฆ่ามรรคละเอียด ความคิดที่มันหายากนี้มันจะหายากอยู่อย่างนั้น มันจะละเอียดเข้าไปไม่ได้ ถ้าความคิดละเอียดเข้าไปนี้ มันต้องทิ้งอันหายากเข้า

ไป มันเห็นโทษของความคิดอันหยาบนั้น มันจะปล่อยวางอันหยาบนั้น แล้วมันละเอียดยเข้าไป
เป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราใจเราเห็นสิ่งนั้นเป็น... (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านี้)